

LES ILLES BALEARS I LA GLOBALITZACIÓ

MARIA
GARCIES

LES ILLES BALEARS A LA UNIÓ EUROPEA QUIN MARGE D'ACTUACIÓ AUTÒNOMA PODEM TENIR PER CANVIAR EL MODEL DE CREIXEMENT?

Tradicionalment la Unió Europea ha mostrat poc interès i no gaire sensibilitat per la qüestió regional, i no ha estat fins a èpoques relativament recents que ha començat a integrar aquest fenomen en la seva política i estructura institucional. S'entenia que la participació de les regions en els afers europeus era una qüestió purament interna dels estats membres i, en conseqüència, les regions només podien expressar les seves reivindicacions i expectatives de cara a l'Estat del qual formalment eren part.

Dos fenòmens, un d'àmbit europeu i l'altre de caràcter global, motivaran un canvi de paradigma en aquest sentit. Per una banda, la nova aproximació europea a la qüestió regional es deu a una raó pràctica: la d'ordenar el territori sobre el qual implantarà la majoria de les seves polítiques. Per l'altra, el fenomen de la globalització i el context de la crisi dels estats –en paraules de Daniel Bell “massa petits per abordar els reptes del món actual i massa grans per encarar els problemes quotidians dels ciutadans”– provocarà la proliferació d'actors internacionals, i trencarà més aviat de facto que de iure el monopoli de les relacions internacionals, fins ara ostentat per la figura de l'estat-nació.

És en aquest context que es configura l'anomenada governança multinivell –l'estratègia de coordinar distints nivells de govern per aplicar les polítiques de manera més efectiva– i que els governs no centrals, en el nostre cas la Comunitat autònoma, assumiran característiques i prerrogatives pròpies dels estats, entre les quals hi ha/s'inclouen les relacions exteriors.

Així, es pot avançar que el context global actual és favorable a la participació més o menys autònoma de les regions en la política europea. Ara bé, aquest marge d'autonomia depèn d'una sèrie de factors.

• El marge de maniobra, de què depèn?

El major o menor grau d'autonomia de qualsevol regió dins de la Unió Europea depèn, en primer lloc, de l'articulació que cada estat faci de la distribució territorial del

poder en el seu interior. En paraules d'Antonella Valmorbidà, secretària general d'ALDA (Associació Europea per la Democràcia Local) “El marge d'acció autònoma que una regió o ciutat pot tenir a Brussel·les depèn directament del marge d'acció autònoma que aquesta regió o ciutat tengui dins del seu propi país”.

Per una banda, és evident que en el cas d'estats descentralitzats certes competències en mans dels governs regionals, i és el cas de les comunitats autònomes, exigeixen una dimensió exterior per ser gestionades. Podria ser el cas de les competències en l'àmbit del turisme, l'educació, l'agricultura o el medi ambient, totes elles d'interès europeu.

Per altra banda, s'ha de veure més específicament quin grau de participació en l'àmbit europeu toleren els governs centrals en cada cas. Pel que fa al cas espanyol, existeix un silenci constitucional respecte a la participació de les comunitats autònomes en l'àmbit de la Unió Europea, un buit que en la majoria d'estatuts d'autonomia d'última generació –aprovats després del 2006, com és el cas balear– s'ha suplert introduint clàusules sobre la participació de la comunitat autònoma en la formació de la posició de l'estat davant la UE i la participació directa d'aquesta en les institucions europees (articles 110.1 i 111 del nostre Estatut).

Ara bé, cal recordar que amb l'encara més recent Llei 2/2014, d'acció i del servei exterior de l'Estat, el govern central ha assumit noves potestats de control i supervisió de l'acció exterior autonòmica. Sens dubte, aquesta llei posa de manifest el recel de l'Estat i ha servit per imposar limitacions i condicionaments a la projecció exterior dels interessos i les competències autonòmiques.

En segon lloc, un factor important és l'interès i l'ambició de cada regió a l'hora d'expressar i defensar les seves aspiracions en el marc europeu. En aquest sentit, una àmplia majoria de governs subestats compten amb algun tipus d'òrgan encarregat de gestionar la seva presència internacional, però cal distingir entre aquells que ho fan

